

LA DESPESA EN SALUT MENTAL

Fa pocs dies, la Dra. Helena Ris, Directora General de La Unió, en un article a La Vanguardia, “**La reforma sanitària. Sin pasarse de frenada**”, comentava que evidentment la sanitat havia de fer un esforç solidari amb la situació del país i tractar de sumar-se a les mesures generals d'estalvi evitant al màxim la pèrdua de la qualitat del nostre valorat sistema sanitari. Feia èmfasi en aspectes com la despesa en farmàcia, la variabilitat territorial en la pràctica d'intervencions quirúrgiques i altres, per tal de millorar l'eficiència i ajudar a pal·liar el dèficit general des de la sanitat.

Per aconseguir això, el Hble. Conseller de Salut Boi Ruiz ens pregonava als gerents, directors i gestors, en una conferència recent, la imprescindibilitat d'assumir tots plegats, Administració, entitats proveïdores públiques i privades, professionals i població, un compromís col·lectiu. Anunciava un conjunt de mesures d'estalvi, dures però comprensibles, i hi havia una crida general a que es prioritzés mantenir la qualitat de l'assistència, especialment amb els trastorns sanitaris de més gravetat.

La Salut Mental i l'atenció a les addiccions és un dels sectors de la sanitat, el pressupost del qual, comparat amb el pressupost global, és relativament petit, un 5,59% al 2009; però que està rebent un impacte, que creiem excessiu en el sentit quantitatiu i, sobre tot, en el sentit qualitatiu.

D'una banda, entre altres, les mesures de reducció de compra de serveis oficialment anunciades fa unes setmanes parlaven del 7,3% amb una disminució del 2%, de les tarifes i un 3% de l'activitat i la revisió de les subvencions. En el nostre sector, aquests decrements finals han estat superiors. Igualment les partides corresponents a la política retributiva, que es va assegurar que no es modificarien, han estat disminuïdes en un 2%, exceptuant les entitats que gestionen hospitals de dia i/o unitats d'aguts, que han estat penalitzats en un 5% a l'estar la meitat de la PIA inclosa a la tarifa (sense que ningú en sàpiga ben bé el perquè).

Finalment, l'impacte a la salut mental comunitària assoleix una mitjana del 9,4 % i més alt encara en l'atenció a les addiccions. I en conjunt sancionen al sector de la Salut Mental amb la disminució pressupostaria més elevada.

Està clar que aquestes reduccions afecten a tot el sistema d'atenció comunitària; des de les unitats d'urgències i els diferents nivells d'hospitalització, fins a la primària i els serveis de rehabilitació, aprofundint en les inequitats territorials. Cal remarcar però, que des del punt de vista qualitatiu recau un pes considerable de la retallada del 15% en els programes assistencials -que no subvencions-, la major part d'ells adreçats a la població més greu: Trastorns mentals severes (TMS), **Trastorns mentals greus (TMG)**, atenció precoç de la psicosi incipient, centres i programes de rehabilitació i reinserció laboral, millora d'atenció a les famílies, programa de prevenció del suïcidi, salut i escola, i també als hospitals de dia d'adults, infantojuvenils i d'adolescents, com hem comentat.

L' especialment dura retallada en l'àmbit d'addiccions no te prou en compta que en períodes de crisi socioeconòmica i sociolaboral com l'actual, l'impacte en aspectes de seguretat ciutadana, derivat de la problemàtica psicosocial de les addiccions, probablement tendeix a agreujar-se.

És evident que, des del punt de vista financer, aquesta disminució de partides destinades a l'atenció dels malalts psiquiàtrics més greus constitueixen una petita aportació a l'esforç d'estalvi que entenem que tots plegats hem d'assumir. És també cert que afecta especialment a les petites i mitjanes entitats, que gestionen equipaments d'arrelament comunitari; com ara serveis de rehabilitació, centres de dia, atenció als TMS, Programes d'atenció a l'adolescència en risc, d'atenció als trastorns de conducta i de Millora de la Qualitat de la UME (Unitat Medico Educativa), Programa de Serveis Individualitzat PSI, reinserció laboral, patologia dual, etc, que han fet possible a Catalunya la transformació del model de marginació asilar en el model d'inserció social i integració a la comunitat dels pacients més desvalguts.

Les entitats de Fòrum han estat des de fa anys pioneres en crear i impulsar programes i equipaments d'atenció a la comunitat, endegats des dels seus propis recursos, que conjuntament amb altres institucions del sector, han contribuït decisivament en el desplegament del model d'atenció comunitària i que com hem assenyalat poden resultar desproporcionadament afectades per aquesta reducció indiscriminada.

A curt i mig termini això suposa una pèrdua de la qualitat d'atenció i un canvi de l'actual model comunitari generant un més elevat percentatge de reingressos dels pacients més vulnerables, un increment de la despesa farmacèutica, a més a més d'una manca de prevenció a l' infància amb el conseqüent risc de cronificació i exclusió d'aquesta població.

Un altre factor a considerar quan plantegem possibles mesures d'estalvi, és que la Salut Mental, en els darrers anys està fent ja un esforç de reducció de la despesa farmacèutica, acomodant-se als indicadors d'eficiència de CatSalut: prescripció de genèrics; no utilització de nous fàrmacs sense valor terapèutic demostrat; implantació de recursos terapèutics psicoeducatius per tal de disminuir la indicació d'ansiolítics i antidepressius, etc.

Cal remarcar que l'assistència a la Salut Mental, a més dels aspectes biològics (essencialment psicofàrmacs), fa èmfasi en els aspectes psicològics i socials: és a dir, poca despesa en proves, aparells i analítiques, a favor de la prevenció, el tractament i la recuperació sustentada en l'abordatge psicosocial, les diverses formes de psicoteràpia i la rehabilitació gestionada per equips professionals interdisciplinaris. Això significa que la despesa de personal qualificat, comporta al voltant del 70% del pressupost, arribant al 80% o més en els equipaments comunitaris.

Creiem que hagués estat bo que especialment en salut mental i addiccions les retallades efectuades haguessin estat prèviament sotmeses a un cert procés de diàleg amb les entitats proveïdores i amb els professionals i tècnics del sector, mitjançant les diverses associacions i organitzacions existents, com La Unió, Consorci Sanitari , FÒRUM Salut Mental i altres.

Pensem sincerament que serà molt difícil mantenir la qualitat de l'actual model d'atenció i sobre tot de rehabilitació i reinserció (on anirà a parar el Pla Integral?) sense un procés compartit

fòrum
salut mental

d'iniciatives assistencials
i de gestió en salut mental a Catalunya

Bruc 72, 1r pis - 08009 Barcelona
Tel.93 414 17 99
forum@uch.cat

d'anàlisi i revisió d'alguns dels criteris i prioritats que s'han emprat per efectuar la reducció pressupostària en Salut Mental.

Com ens alertava Helena Ris, al sector de la Salut Mental, s'han passat de frenada. Des de Fòrum, com estem segurs que des de totes les entitats i professionals del sector, incloses les associacions de familiars i d'usuaris, esperem que l'administració prengui en compte aquestes consideracions i puguem, conjuntament, adoptar mesures que, tot i tenir en compte la reducció general de la despesa sanitària, evitin la involució del model comunitari de Salut Mental a Catalunya

Enric Arqués

President FORUM

Barcelona, 4 d'abril de 2011